

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt tirsdag den 30. august 2016

Sag 192/2016

A kærer bortvisningen af ham fra et retsmøde i sagen:

Anklagemyndigheden

mod

T

Kæren angår bortvisningen af A fra et retsmøde i en straffesag i Østre Landsrets 6. afdeling den 18. december 2015, hvor A var mødt op som tilhører.

Ved kendelse af 24. juni 2016 afviste Højesteret kæremålet under henvisning til, at kærefristen måtte anses for overskredet. Som følge af nye oplysninger blev denne kendelse ophævet ved kendelse af 29. august 2016 og sagen fremmet til realitetsbehandling.

I pådømmelsen har deltaget tre dommere: Vibeke Rønne, Hanne Schmidt og Jan Schans Christensen.

Påstande

A har nedlagt påstand om, at han ikke burde have været bortvist fra retsmødet.

Landsretten har henholdt sig til beslutningen.

Sagsfremstilling

Den 18. december 2015 blev A bortvist fra et retsmøde i en straffesag i Østre Landsrets 6. afdeling, hvor han var mødt op som tilhører.

A har foruden at kære beslutningen om bortvisning til Højesteret klaget over bortvisningen til Den Særlige Klageret, der afsagde dom den 24. maj 2015.

I Klagerettens dom hedder det bl.a.:

”A har anført, at han ønskede at overvære retsmødet som tilskuer. Landsdommer B burde ikke have truffet beslutning om at tilkalde vagtpersonale, hvorved hun fik ham fjernet fra retssalen, uden først at bede ham gå og uden at oplyse, hvorfor han ikke havde lov til at overvære retsmødet. Han og landsdommer B kunne ikke høre, hvad hinanden sagde, og hun burde have bedt ham om at gentage sig selv. Han forstyrrede på ingen måde retshandlingen, hvorfor det var malplaceret og absolut grundløst, at han blev ført ud af retslokalet.

...

Landsdommer B har i anledning af klagen til Østre Landsrets præsident afgivet en udtalelse dateret den 5. januar 2016. Hun har over for Klageretten henholdt sig til denne udtalelse, som er tiltrådt af landsdommer C, der ligeledes deltog som dommer i retsmødet den 18. december 2015. Af udtalelsen fremgår følgende:

”Den 18. december 2015 behandlede 6. afdeling kl. 9.30 i et offentligt retsmøde en straffesag under medvirken af domsmænd, hvor jeg var retsformand. Der var tale om en bevisanke, hvor der ud over tiltalte skulle afgives forklaring af tre vidner. Under afhøringen af det sidste vidne kom en person til stede og satte sig på tilhørerpladserne. Den pågældende person medbragte en pose eller taske og havde, fra han trådte ind i retslokalet, et påfaldende udtryk i øjnene og en bemærkelsesværdig gang, og der opstod en utryk stemning i retslokalet, som påvirkede rettens medlemmer og ikke mindst det vidne, der blev afhørt, og den tiltalte.

Efter samråd med mine kolleger rettede jeg som retsformand en forespørgsel til den pågældende person for at få afklaret, om han havde tilknytning til sagen. Den pågældende talte ikke dansk og svarede på engelsk, og jeg var ikke umiddelbart i stand til at høre, hvad der blev sagt. Herefter spurgte jeg forsvareren og tiltalte, om tiltalte havde nærmere kendskab til personen, hvilket blev besvaret benægtende. Forsvareren spurgte derfor den pågældende om baggrunden for dennes tilstedeværelse, hvorefter vedkommende svarede, at han var tilhører. Herefter fortsatte retsmødet, og afhøringen af vidnet blev genoptaget. Der var dog fortsat en utryk stemning, og vidnet havde svært ved at koncentrere sig om at afgive forklaring.

Da tilhøreren begyndte at fremtage noget fra den medbragte pose eller taske og efterfølgende tillige rejste sig og langsomt begyndte at lyne sin jakke op, valgte jeg efter samråd med mine kolleger at tilkalde afdelingens protokolfører med henblik på at få bistand af vagtpersonalet. Hensigten var, at vagtpersonalets tilstedeværelse skulle skabe fornøden ro og sikkerhed i retslokalet, og at vagtpersonalet om nødvendigt skulle føre tilhøreren ud af retslokalet. Vagtpersonalet tog venligt og roligt den pågældende person med uden for retslokalet. Der blev ikke forinden

formelt truffet afgørelse om, at den pågældende skulle føres ud af retslokalet. Det var dog min og mine kollegers opfattelse, at det ikke var forsvarligt at gennemføre retsmødet under den pågældendes tilstedeværelse. Ved udøvelsen af et sådant skøn bør der efter forholdene, hvor enhver uden sikkerhedskontrol kan gå ind i en retssal, være en bred margin for skønsudøvelsen – både fra rettens og vagtpersonalets side.

Det bemærkes, at domsmændene tillige gav udtryk for, at de syntes, at det var en korrekt beslutning, at vedkommende blev ført ud af retslokalet.”

Udtalelsen er fremsendt til Den Særlige Klageret som bilag til et brev af 19. januar 2016 underskrevet af landsdommer B og landsdommer C, hvori bl.a. er anført følgende:

”Yderligere bemærker vi, at det fremgår af klagen, at døren til retslokalet efterfølgende blev forsynet med skiltning om ”lukkede døre”. En sådan beslutning blev ikke truffet under retsmødet, og vi havde ikke kendskab til, hvad der foregik uden for retssalen, efter at A havde forladt denne. Episoden har efterfølgende været drøftet med sektionspersonalet blandt andet med henblik på at forbedre kommunikationen i forbindelse med eventuel dørlukning.”

A, som har været forelagt udtalelserne fra landsdommer B og landsdommer C, har i brev modtaget i Klageretten den 26. januar 2016 fastholdt klagen bl.a. med henvisning til, at han ikke har overtrådt nogen sikkerhedsforskrifter, ligesom han ikke har gjort noget for at gøre de tilstedeværende i retssalen usikre.

Klageretten har anmodet den anklager og den forsvarer, som mødte i straffesagen den 18. december 2015, om deres eventuelle bemærkninger til klagen og til landsdommer Bs udtalelse.

Den mødende anklager Bo Bjerregaard har som svar herpå i en erklæring af 29. februar 2016 anført følgende:

”Sendes tilbage til Den Særlige Klageret med bemærkning om, at jeg som mødende anklager i det retsmøde den 18. december 2015, som klagen udspringer af, i hovedtræk kan tilslutte mig landsdommer Bs beskrivelse af det faktiske forløb under retsmødet, herunder at der efter klagerens ankomst opstod en utryk stemning i retslokalet.

Jeg har ikke kendskab til, hvad der foregik uden for retslokalet, efter at klageren havde forladt dette.”

Advokat Karoline Normann, der var mødt som beskikket forsvarer for den tiltalte i den sag, som A ønskede at overvære, har i brev af 4. marts 2016 bl.a. anført følgende:

”Klageren kom ind i retslokalet midt i et vidnes forklaring og det skabte i første omgang lidt uro i lokalet – ikke mindst for vidnet og min klient, der blev tydeligt påvirket. Herefter opstod der uklarhed i forhold til klagers eventuelle tilhørsfor-

hold til sagen og bevæggrunden for ønsket om at være til stede. Han oplyste imidlertid, at han blot var tilhører, men hans tilstedeværelse havde utvivlsomt forandret stemningen i retslokalet, og der bestod en tydelig usikkerhed blandt de tilstedeværende. Jeg forstod, at retsformanden havde tilkaldt vagtpersonalet, idet der kom personale og bad klager om at følge med.

I lyset af, at både min klient og vidnet syntes at fokusere mere på, hvem klager var og hvorfor han var til stede, forekom det hensigtsmæssigt, at forhandlingerne kunne fortsætte, mens personalet i mellemtiden undersøgte situationen vedrørende klager nærmere.” ”

Anbringender

A har navnlig anført, at bortvisningen er en afgørelse, han kan kære, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 4. Betingelserne i retsplejelovens § 28 b for at nægte ham adgang til retsmødet var ikke opfyldt, og der blev ikke afsagt kendelse om dørlukning, jf. retsplejelovens § 29. Det var derfor uberettiget, at han blev bortvist fra retsmødet.

Landsretten har henholdt sig til sine udtalelser af 5. og 19. januar 2016 gengivet i Klagerettens dom.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter retsplejelovens § 151, stk. 1, 1. pkt., er det retsformandens ansvar at sørge for, at forhandlingen foregår med orden og værdighed. Af § 151, stk. 2, følger videre, at retsformanden bl.a. ved ”uorden, hvorved forhandlingerne forstyrres”, kan lade vedkommende fjerne fra retslokalet. Beslutningen om at fjerne A fra retslokalet blev ikke ført til retsbogen, og hjemlen for afgørelsen er ikke oplyst. Højesteret lægger imidlertid til grund, at beslutningen blev truffet i medfør af retsplejelovens § 151, stk. 1 og 2.

Sagen angår herefter i første række, om en retsformands beslutning om bortvisning af en tilhører fra et offentligt retsmøde er en afgørelse, der kan kæres af den bortviste, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 4, jf. § 968, stk. 1. Er det tilfældet, er spørgsmålet i anden række, om beslutningen var i strid med retsplejelovens § 151.

Højesterets behandling af kæremålet

Beslutningen om bortvisning fra retsmødet var specifikt rettet mod A og var begrundet i As adfærd. Højesteret finder, at beslutningen under disse omstændigheder havde karakter af en

afgørelse over for A, som han var berettiget til at kære uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 4.

Beslutningen om bortvisning

Det fremgår af retsformandens udtalelser af 5. og 19. januar 2016, som er tiltrådt af en af de øvrige medvirkende dommere, og som understøttes af udtalelser fra den mødende anklager og forsvarer, at As tilstedeværelse og adfærd i retslokalet gav anledning til en utryk stemning, som bl.a. påvirkede det vidne, der var ved at afgive forklaring. Herefter finder Højesteret, at beslutningen om at fjerne A fra retssalen lå inden for det skøn, der tilkom retsformanden, jf. retsplejelovens § 151, stk. 1 og 2. Det bemærkes herved, at A efter det oplyste ikke havde tilhørsforhold til sagen eller dens parter.

Højesteret tiltræder herefter afgørelsen om bortvisning af A.

Thi bestemmes:

Landsrettens beslutning om at fjerne A fra retssalen var berettiget.